

VEDA KONFERANSI*

Sayın Rektör,

Değerli Meslektaşlarım,

Sevgili Öğrencilerim,

Prof. Dr. Fatma VARİŞ

Genel olarak, eğitim kurumlarında yeni bir öğrenim yılı başlarken bir açış dersi verilir. Bu gün ise burada, bir başlangıç dersi için değil, fakat, yıl ortasında, bir kapanış konuşması için toplandık. On iki yılı milli eğitim bakanlığı ve bağlı kurumlarda, beş yılı yurt dışı ihtisas eğitiminde ve yirmi sekiz yılı bu fakültede geçen kırkbeş yıllık hizmetin, yaş haddi nedeniyle son bulması üzerine yapılan bir konuşma bu.

Bu gün, altmış yıllık “*formel*” öğrenciliğim sona eriyor; ancak, “*enformel*” öğrenciliğim sürecek. Zira, sevgili öğrencilerimin anımsayacakları gibi, *insanoğlu sıfırdan sıfıra kadar* öğrenir ve kanımca, insan gibi yaşamamın en önemli zevklerinden biridir öğrenme.

Bu uzun öğrenme-öğretme maratonunun sonunda, sizlere veda ederken, bu renkli, kalabalık ve ilgili atmosferi sürdürmek gibi bencil yaklaşımı bir tarafa itip, kısaca, eğitimimizle ilgili birkaç noktaya değineceğim. Önce, yetmiş yıllık zaman dilimi içinde milli eğitimimizde görülen belli başlı başarılı hamlelere ve sonrada bu gün gözlenen sorunlara değineceğim.

Konuya “**DIAKRONİK**” olarak yaklaşıldığında, 1920-1946 yılları arasında, milli birliğin sağlanması, çağdaş bir toplum yaratılması, doğrultusunda bilimsel ve laik bir eğitim sisteminin kuruluşu olarak değerlendirmek olasıdır. Bu aşamada yaşanan idealist yaklaşımla, eğitim meşalesinin yurt sathına dalga dalga yayılması mümkün olmuştur.

---

* Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fatma Varış'ın emekliye ayrılması dolayısıyla yapmış olduğu konuşma metnidir.

İlköğretimde okullaşma oranının % 100 lere yaklaşması yaşanmış olan somut bir başarıdır. Okullaşma üst eğitim kurumlarında da gittikçe artmaktadır. Artık vatandaş, çocuğunu okutmak için okul istemekte ve okul kurulmasına önyak olmaktadır. Yetmiş yıl içinde, çocukların yasa zoru ile okula yollandığı bir ortamdan, okul isteyen bir topluma dönüştük. Artık, halkımız çocuğunun yalnızca okula gitmesini değil fakat onun en iyi eğitimi görüp en iyi mesleği edinmesini de istiyor.

Dilek düzeylerinde görülen bu değişim, demokratizasyon atılımları ile kaynaşınca, sistem yukarıya doğru çekiliyor. Bu yönden bakıldığında *temel eğitimin sekiz yıla çıkarılması da başarılı bir hamledir.*

Çok önemli bir evrim de öğretmen eğitiminde yaşandı. Yetmiş yıl içinde farklı menşelerden gelen öğretmenin yerini, hangi düzeyde öğretirse öğretsin, *üniversite mezunu öğretmen* aldı. A.Ü. Açık Öğretim Fakültesinin büyük katkıda bulunduğu bu menşe özlük haklarında birlik atılımının mesleğe nitelik kazandırması bekleniyor.

Türk Milli Eğitim Sisteminin en başarılı kesimleri ilk ve yüksek öğretim olmuştur denebilir. Gerçekten, 1933 ten itibaren yarım yüzyıla yakın bir zaman içinde Türk Üniversiteleri çok değerli bilim adamları yetiştirmiştir. Dünyanın her yanında meslekdaşları ile eşit koşullarda iletişime giren ve ses veren bu başarılı tıp, mühendis, hukuk temel-sosyal bilim vb. alanlara mensup kişilikler üniversitelerimizin ürünüdür.

Eğitim konusuna "HORIZONTAL" olarak bakıldığında günün çarpıcı sorunları ile karşılaşılıyor. Öncelikle, sosyal, ekonomik, kültürel etkenlerin'de dikkate alınması gerekirken, ve sağlıklı *yetiştirme stratejilerine* ihtiyaç duyulurken, *eğitimin daha çok politik etkilerle* değiştiği görülmektedir.

Nitelik sağlayan uzun vadeli çalışmalar yerine, seçmeni memnun etmeye dönük, eğitimi kolaylaştırıcı çarelere başvurulmakta, sınıf geçmenin kolaylaştırılması, ödevlerin kaldırılması gibi yüzeysel ve zararlı önlemlere reform etiketi yapılandırılmaktadır.

"Eğitimi geliştirme projesi" adı altında, bir projenin gereksindiği bütünlük ve koordinasyondan yoksun, dağınık çabalarla milli eğitimin 21 inci yüzyıla taşınması olanaksızdır.

Sorunların özellikle ortaöğretimde yoğunlaştığı gözleniyor. Farklı amaç ve işlevler için kurulan okullar, farklı kafa ve zihniyetli insan yetiştirirken, bütün orta öğretim mezunlarının üniversite kapısında

buluštukları gerçeği gözardı ediliyor : Okulun kağıt üzerindeki hatta, okul tabelasındaki işlevi ile öğrencinin beklentileri çelişiyor.

Sanayide, tarımda ve sağlık alanlarında ara insangücü açıkları bir türlü kapanamıyor. Mühendis (4) yılda yetişirken, tekniker ve hatta teknisyen eğitimi içinde aynı süreyi öngörenler var.

Ülkemizde, orta eğitimin yapısal ve yasal gelişmelere ihtiyacı var; zira sorunlar bu eğitim basamağında yoğunlaşmıştır. Kanımca Milli eğitimin en önemli sorunu budur. Hal böyle iken, M.E.B. nın bu sorunların çözümü için uğraşması beklenirken, nedense, Üniversiteler konusuyula ilgilenmek daha zevkli görülmekte ve öğretmen akademileri yasa tasarısı ile öğretmen eğitimi M.E.B. na bağlanmak istenmektedir.

Yetmiş yıldır eğitim yaşamımızda edinilen tecrübeler ve alınan mesafe, öğretmenler arasında yeniden menşee farkı yaratacak ve üniversiteleri öğretmen eğitiminden uzaklaştıracak böyle bir tasarıyı engeller ümidindeyiz.

Konuşmamı bitirmeden önce, siz gençlere, şahsen uyguladığım, meslek yaşamımda bana yön çizen ilkeleri birer öğüt olarak sunmak istiyorum. "Bize ne öğütlersiniz?" diye soran gözleri izliyorum zira.

— Öncelikle günlük yaşamımızda, hayat görüşünüzde, mesleki çalışmalarımızda ATATÜRK ilkelerinden ayrılmayınız. Kurtuluş Savaşımızı ve Cumhuriyetimizin kuruluşunu iyi öğreniniz. Atatürk ilkelerini, sonuç, başlangıç ve süreç olarak dün, bugün, yarın boyutları içinde değerlendiriniz. Kadın, erkek millet olarak başarımız bu ilkeleri yaşatmamıza bağlı olacaktır.

— Sorunlara kişisel çıkar açısından değil fakat, kurumsal yönden yaklaşınız. Unutmayınız ki kişiler geçici kurumlar kalcıdır.

— Geliştirici olunuz. Unutmayınız ki iyiden daha iyiye gitmek olasıdır. Üzerinize aldığımız işi geliştiriniz. Taş üstüne bir taş da siz koyunuz. Ben program geliştirme üzerine derinleştiğim için her insanda geliştiricilik özelliğine bakarım. Kendinden önce yapılanlara ne kattı? Etrafına ne veriyor? Doğal ve sosyal çevreye katkısı nedir?

— Eğitimi olarak bizlerin ana konusu insandır. İnsan yetiştirmeyen bir eğitimi düşünemiyorum. İnsanlara her koşulda bir şeyler öğretmeye çalışınız. Her insanın en az sizin kadar akıllı olduğunu düşününüz. İnsanları yaşları, mevkileri nedeniyle hor görmeyiniz.

— Başkalarıyla değil kendinizle rekabet ediniz. Kıskanç, yıkıcı, haset olmayınız. Kendinizi bilgilendiriniz. Unutmayınız ki herşeyinizi kaybedebilirsiniz. . fakat sahip olduğunuz bilgi kalıcı ve güven vericidir.

— Akademik yaşamda, bilimsel çalışmalarda politik davranışlardan kaçınınız. Şayet duygular ve ön yargılar aklınızın önüne geçerse, bu hem sizi, hem işbirliği yaptığımız insanları ve en kötüsü ülkenin bilim yaşamını engeller.

Bilimsel gelişme, kuşkusuz, varolandan farklı, hatta aykırı bir takım kuramların geliştirilmesine bağlıdır. Yeni ve farklı hipotezler oluşturup sohbet düzeyinden derinliğine düşünce üretimine geçiniz. Böyle bir süreçte analitik yaklaşım kadar sentezler de önemlidir. Aksi halde yüzeyde dağılır, aşırı görüşler arasında rakkas gibi sallanırız.

— Büyük Atatürk'ün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" cümlesi'nin, ancak, eğitim sistemine yansmasıyla gerçekleşebileceğini düşünerek, bilimsel düşünce ve tutumdan ayrılmayınız. Unutmayın ki taşın, toprağın, virüslerin, elementlerin araştırıldığı bir üniversite, eğitim süreçlerinin niteliğini de araştırma konusu yapmakla yükümlüdür. Bunu sizler yürüteceksiniz.

Bu fakülteden mezun olan büyükleriniz, üniversitelerde, milli eğitim hizmetlerinde, TRT de, KİT'lerde, Silahlı Kuvvetlerde, Belediyelerde ses vermeye devam ediyor. Onların başarılarıyla gururlanıyoruz. Kuşkusuz, her alanda olduğu gibi, eğitim alanında da bilim yayma yollarının önemli bir aracı araştırma ve yayındır. Ancak, yetişen insan gücü ile araştırma ve yayınlarımızı çarptığımızda katkımız anlam kazanacaktır. Ben bunun zevkini yaşıyorum; sizleri çok değerli öğrencim, asistanım, akıllı ve çalışkan doçent ve şimdi dört başı mamur yetişmiş, olgun ve ilkeli Prof. Dr. Tanju Gürkan'ın ellerine emanet ediyorum. Bundan böyle, bu çok amaçlı kalemi o getirecek sınıfa.

Sizlere mutluluk, esenlik ve başarı dolu yıllar diliyorum ve bana, bu veda töreninde mutluluk yaşatan sayın rektörüme, bölüm başkanına, meslekdaşlarıma, bu günü doğrudan ve dolaylı olarak kutlama inceliği gösteren mezunlarımıza ve sevgili öğrencilerime teşekkür ediyorum.